

Pastrmka u rečici Crnici

Kad pođete uskotračnom (industrijskom) željeznicom iz Čuprije za Senjski Rudnik naići ćete na malu stanicu Stranac udaljenu od Čuprije oko 20 km, a od Senjskog Rudnika 5 km.

Od stanice Stranac vodi autoput koji vezuje Stranac sa Sisevcem, oko 10 km.

Sisevac je dobio ime po manastiru sv. Sisaja čije se razvaline i danas još vide. U XVII. veku Turci opkole narod i pokolju ga. Po njima je i rečica dobila ime Crna-Crnica.

Sisevac leži u živopisnoj kotlini okružen lepim brdima sa divnim pašnjacima koji u zimskim mesecima sa idealnim skijaškim terenima podsećaju na švajcarsku. Ali što Sisevac čini privlačnim, nije dobar vazduh i lepa okolina, koliko dobra i zdrava planinska voda, koja tu u blizini izvire iz tri jaka vrela sa, ko suza čistom, i do 10° C hladnom vodom (Vrelo Crnice). Kad nastaju velike letnje suše dva od tih izvora ponekad presahnu, ali jedan izvor nikada i zato su u njegovoj blizini napravili pumpu za vodu koja snabdeva tri rudnika zdravom pitkom vodom. Jačina vrela može se odmah oceniti, kada se uzme u obzir velika količina vode koju ta tri rudnika troše, pa i pored toga vrelo još jako izbacuje vodu od koje postaje rečica Crnica.

Od sama vrela do utočka u reku Moravu kod Paračina reka Crnica prolazi i probija se kanjonima oko 6 km stvarajući mnogo slapova i virova. Posle 6 km toka uzima karakter mirnije planinske reke koje dno pokriva pesak i šljunak (predeo mreine, krkušće). U tom predelu od sama vrela pa idući tokom jedno 6 km živi, naša najplemenitija, planinska, potočna pastrmka. Osim nekoliko peševa ona je jedini stanovnik ove hladne i brze rečice.

U svim dubokim virovima iza velikog krupnog potopljenog kamenja ona iz zasede vrela na svoj plen. Ko kuršum strelovitom brzinom pređe iz jednog vira u drugi u slučaju da oseti neku opasnost. Tu u tom predelu gde voda ne spadne ispod 0 C niti prelazi 15 C ona boravi, plodi se i živi. Preko dana na oko mirna voda, pred veće odjednom oživi. Naročito u sezoni mušica, ako sednete na obalu pored nekog dubljeg vira. Čujete na mahove: »Pljus... pljus...« To pastrmka skače za svojim plenom, koga hvata u letu, sigurno i bez promašaja. Preko leta ima tih rojeva puno. Sve se pokrije od samih mušica. Tada postaje raj za pastrmku, tada se ona goji, jer nailazi na izobilje u hrani.

Svaki ribar sportista naići će ovde na pravo uživanje, nagledat će se lepog predela, uživat će na čistom vazduhu, a što je najglavnije dobiti će siguran lov. **Đ. M.**

Ribarska značka

Većina raznih društava u FNRJ ima za svoje članove značke, ali ribarske zadruge i ribarska društva članskih značaka nemaju. Mislim, da je ovo nepravilno. Ribarstvo po svome značenju u Petogodišnjem planu i ishrani stanovništva zauzima vrlo važno i počasnno mesto, a rad ribarskih trudbenika je dosta težak, naporan i po zdravlje često opasan.

Posve je prirodno, da svaki takav trudbenik zaslužuje i treba da ima neko vanjsko obilježje, a to je njegova članska značka. S druge strane lijepa i ukusno izrađena značka privukla bi u redove društva kao članove dosta novih ljudi, koji se nalaze izvan njih.

U Karlovcu ima »100 udica,« ali je broj učlanjenih udičara posve neznatan. Držim, da se to može reći i za mnoga druga veća mjesta i gradove.

Stare značke ne vrijede!

Za izradu idejne skice nove ribarske značke potrebno bi bilo raspisati natječaj. Svota dobivena od prodaje zna-

čaka pokrit će se i premašiti sve troškove oko njihove izrade u velikoj količini. Glavno je, da značka bude lijepa i umjetnički izrađena. Veličina značke može biti u promjeru od 20 do 27 mm.

Svaki stručni ribarski radnik ili umjetnik mogao bi predložiti nekoliko svojih idejnih skica.

Značka treba po mogućnosti da prikazuje život i rad ribara u novoj Jugoslaviji, značenje ribarstva u Petogodišnjem planu, ribarstvo i socijalizam ili koju drugu ideju ili prizor iz života i rada ribarskih trudbenika, koji odgovara našim perspektivama. Ona može biti ista za sve članove sviju ribarskih gazdinstava, zadruga, društava, brigada, mrestilišta, ribnjaka i stanica. Bakrena ili limena značka u jednoj boji mogla bi se prodavati članovima po 10, a u više boja od 50 do 100 dinara po komadu.

Lijepu ribarsku značku također će s velikim zadovoljstvom i ponosom nositi svaki omladinac i strastveni udičar. **V. P.**

LOV JEGULJE NA NERETVI

Ministarstvo ribarstva NRH osnovalo je na Neretvi u Opuzenu Državno ribolovno poduzeće Neretva, sa zadatkom unapređenja ribarstva na donjoj Neretvi. Na ovom ogromnom prostoru Neretvanske delte, sve dosada nije bio organiziran i tehnički usavršen ribolov. Već ove jeseni vršeni su pokusi, da se tehnički usavršenim mrežama pregrade glavni rukavi Neretve, i izvrši lov jegulje, koja kasno u jesen masovno seli u more. Direkcija »Riba« Split izradila je posebne mreže sa ugrađenim vršama, i uputila svoju ribarsku brigadu sa brodom na ušće Neretve. Pripremni radovi za lov jegulje bili su dobro organizirani i na vrijeme izvršeni. Međutim vremenske prilike nisu pogodovale lovu jegulje. Izostale su redovite jesen-

ske kiše, a vodostaj Neretve bio je za ovo jesensko doba neobično nizak. I to je razlog da je jegulja ostala nepokretna u svojim prebivalištima, i nije se uopće spuštala u more. Na ostalim mjestima, gdje se masovno lovi jegulja, Vransko jezero i Ohridsko jezero, situacija je ista. Izostale su jesenske kiše, i lov jegulja je podbacio. Pa ipak zabilježen je uspjeh kod lova jegulja u tome, što su u ovo godišnje vrijeme lovljene i druge vrste riba, koje žive u vodama gdje se miješa morska i slatka voda, a osim toga stečena su i dragocjena iskustva, koja će u znatnoj mjeri doprinijeti uspješnom lovu jegulja u idućoj godini.

Ing. Nikola Fijan

POTOČNA I KALIFORNIJSKA PASTRVA U BALTIČKOM MORU I MOGUĆNOST NJENA ŽIVOTA U JADRANSKOM MORU

Pokusi sa puštanjem potočne pastrove u srednji i istočni dio Baltičkog mora, dokazali su, da potočna pastrva može živjeti i u morskoj vodi sa slanošću od 6‰ (šest na hiljadu), a uz to je tempo rasta njena veoma jak. Kasnije je ustanovljeno da potočna pastrva može živjeti i u slanijim dijelovima toga mora na zapadu, gdje slanost doseže do 15‰ (petnaest na hiljadu), ali tu raste sponije.

Slični pokusi izvršeni su tokom nekoliko godina i sa kalifornijskom pastrovom u istom moru i to u zapadnom dijelu sa slanošću od 15—20‰. Poribljavanje je izvršeno sa dvogodišnjacima, jednogodišnjacima i sitnim mladim. Znatna dio ispuštenih riba bio je obilježen (markiran). Po markiranim kalifornijskim pastrovama je ustanovljeno, da su primjerci u dužini od 20.7 cm i u težini od prosječno 110 grama, narasli za 7 mjeseci na 32—44 cm i postigli težinu od 440 do 1.000 grama. Ove činjenice navode na misao da bi se i kod nas u Jadranskom moru moglo pokušati sa kalifornijskom pastrovom. Prije rata je u pastrovskom ribogojilištu u Solinu kod Splita uzgajana kalifornijska pastrva, koja je iz ribogojilišta došla i u rijeku Jadro, pa i u more. Do sada nemamo pouzdanih podataka, da li i u kolikom broju se je održala u rijeci Jadru i u moru oko ušća.

Međutim, poznato je da kalifornijska pastrva u Evropi potječe od dvaju blisko srodnih američanskih salmonida. Prvi, *Salmo irrideus* Gibb i drugi, *Salmo shasta* Jord, i da *Salmo irrideus* i u svojoj staroj postojbini seli iz rijeka gdje se mrijesti, u more, a odavle opet u rijeke. Zbog toga su i mnogi slučajevi poribljavanja sa ovom ribom u Evropi ostali bez trajna uspjeha, jer je nestala i odselila se te se zbog razmjerno malog broja postepeno izgubila.

U toj činjenici krije se stanovita mogućnost da bi se ova riba mogla kod nas u rijeci Jadro i u Jadranskom moru održati, a slične pokuse trebalo bi načiniti i sa nekim drugim rijekama Jadranskog sliva. (zt).

TKO JE ODGOVORAN ZA TO?

Grupa ribara članova Ribarske zadruge Petrijevcima dobila je zadatak od Poduzeća za iskorištavanje otvorenih nizinskih voda »Šaran« Osijek, da se uputi u Podravske Podgajce i tamo pristupi izlovljavanju rukava Stare Drave ispod samog sela Podgajci. Motor poduzeća odveo je ribare sa alatom u Podgajce i odmah se pristupilo ribarenju. Kada su ribari počeli vući mrežu u pomenutoj vodi, naišli su na zapreku, mreže su zapinjale na predmete i kada su teškom mukom ipak uspjeli da izvuku, povukli su sa mrežom i veliku količinu potopljene kudelje.

Samo po sebi je razumljivo, da se pod takvim uslovima nije ni mogla loviti riba, jer je ta kudelja za to najveća zapreka. Činovnik poduzeća kao i ribari Zadruga interesirali su se kod tamošnjeg pučanstva, odakle potječe ta ogromna količina potopljene kudelje u toj vodi i narod je suglasno izjavio, da tamo leži potopljeno 8 vagona kudelje još iz jeseni 1946. g.!

Postavlja se pitanje, koje poduzeće ili ustanova je u to vrijeme rukovodila močenjem kudelje u toj vodi, i

kako je uopće moglo doći do toga, da se tako ogromna količina kudelje tamo potopila, a da o tome nitko nije vodio računa.

Jasno je, da je privreda naše Narodne zajednice pretrpila od toga ogromnu štetu, a što je još žalosnije žitelji sela Podgajaca izjavljuju, da ta kudelja nije narodu do danas plaćena.

U svakom slučaju bilo bi poželjno, da naša Narodna vlast povede istragu u toj stvari, da se ustanovi, na kome leži krivnja za takav štetočinski rad, a krivce privede zasluženoj kazni.

K. J.

ULOVLJENA TEŠKA MRENA

Udičar Jurica Katalinić, student iz Osijeka loveći listopadu u Dunavu kod sela Aljmaš (nizvodno od ušća rijeke Drave u Dunav), ulovio je na olovnicu (»senkericu«, »Spušalicu«) uz nekoliko krupnih smudeva i kečig također jednu mreću, tešku 6 kg. Dok se mreća u ovih krajevima inače lovi ponajviše tvrdim sirom i glistam (gujavicama), ova se mreća uhvatila na živu ribicu (plisku, »šnajdera«). Kako je poznato, mreće postaju kanibalima tek u poodmakloj dobi. U gornjem toku rijeke idu najradije na peša i krkušu, dok se u nizinskim vodama zadovoljavaju i »šnajderima«...
R. H. L.

GLAVNA RIBA U RIBARŠTVU EVROPE

Svjetsko ribarstvo, morsko i slatkovodno, osniva se na stanovitim masovnim vrstama riba, koje su u raznim stranama svijeta različite. Međutim ima takvih vrsta koje su toliko raširene i tako mnogobrojne, da njihovo značenje prelazi granice pojedinih zemalja. Na primjer ulov privredno važnih riba u nekim državama Evrope ima mnogo sličnosti. Tamo gdje je slatkovodno ribarstvo razvijeno, ima veliko značenje šaran, a u morskom ribarstvu ribe selice (srdela, haringa, bakalar i t. d.)

U Evropi (bez SSSR) god. 1936. najveći ulov dala haringa i to 1 milijardu i pol kilograma. Za njom prvi bakalar sa 1 milijardom i 140 milijuna kg. (zt).

KAKO SE KVARI RIBA

Jedan švicarski zavod za ribolov pronašao je metodu, kojom se može ustanoviti stepen rastvaranja, koje riblje mesu nastupa uslijed bakterija. Taj se stepen prema onoj metodi ustanovljuje komadićem papira. I kusni je papir nakvašen olovnom sulfidom, te se bojad manje ili više intenzivno — već prema stepenu rastvaranja.

Istraživanjima se ustanovilo, da brzina rastvaranja jako ovisi o tome, što je riba prije toga jela. Naravno brzo gajile ribe, koje su se hranile puževima ili školjka. Naprotiv, ribe koje su se hranile biljnom hranom poslije toga se dulje drže. Male se ribe brže kvare od velikih, mužjaci brže nego ženke. Kod sleđa prešlo se na to, da se ulovljena riba ponajprije u živom stanju zakuca u mrežu, dok ne isprazni svoje crijevo. Onda se mnogo bolje održati, nego kad je ostala sa punim želucom.
(E.)